

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
Географія сфери обслуговування

Обсяг	3 кредитів ЄКТС / 90 годин
Семестр, рік навчання	семестр - 8, рік навчання - 4 на д/в. семестр -10, рік навчання – 5 на з/в
Дні, час, місце	згідно з розкладом
Викладач (і)	Ніколаєва Олена Іванівна; кандидат географічних наук, старший викладач кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	+38 0997773767
E-mail:	en420025@gmail.com
Робоче місце	геолого-географічний факультет, кафедра економічної та соціальної географії і туризму (ауд.99)
Консультації	очні консультації: згідно з графіком, затвердженим на засіданні кафедри онлайн-консультації: телефон, соціальні мережі

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом.

Інші види комунікації: консультація за розкладом

e-mail: en420025@gmail.com

телефон: +38 (099) 7773767

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні питання територіальної організації сфери послуг, сучасні тенденції, структурні зміни у розвитку сфери послуг, загальні теоретичні та практичні питання організації та функціонування сфери послуг на міжнародному, національному, локальному рівнях.

Пререквізити. Лекційний курс та практичні заняття з курсу «Географія сфери обслуговування» базується на знаннях, попередньо отриманих під час вивчення дисциплін: «Основи суспільної географії», «Економічна і соціальна географія України та методика її викладання», «Географія світового господарства», «Соціальна географія».

Постреквізити курсу.

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни, а також дисципліни вільного вибору: «Географія міжнародного туризму».

Метою викладання дисципліни є отримання студентами теоретичних знань щодо значення сфери послуг в сучасному суспільстві, сутності поняття «послуга», сучасної структури сфери послуг, особливостей її просторової організації та тенденцій розвитку та структурних трансформацій у світі та в Україні, формування уміння застосовувати на практиці навички аналізу сучасного ринку послуг, аналізу попиту на послуги, розміщення підприємств сфери послуг.

До завдань курсу належить:

- засвоєння і розуміння сутності поняття «послуга» та основних понять і термінології, яка використовується в географії сфери послуг;
- показати роль сфери послуг як сфери нематеріального виробництва в узагальненій структурі господарства України та світу;
- сформулювати уявлення про територіальні відмінності потреб населення в різних послугах та рівнях їх задоволення, рівнях обслуговування населення;
- показати особливості та закономірності територіальної організації галузей, які обслуговують населення та суспільство в цілому;
- оволодіти основними методами та прийомами картографування галузей, які обслуговують населення;
- розглянути особливості функціонування та територіальної організації сфери обслуговування в Україні на різних ієрархічних рівнях;
- набуття теоретичних знань про принципи класифікації послуг;
- отримання необхідних знань про особливості функціонування міжнародного ринку послуг та світової торгівлі послугами;
- отримання теоретичних знань та практичних навичок щодо аналізу статистичних даних для виявлення територіальної організації обслуговування;
- визначення впливу процесу глобалізації на розвиток сфери послуг.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність поняття «послуга» «сфера послуг», «соціальна інфраструктура»; теоретичні та методологічні основи суспільно-географічних досліджень сфери обслуговування; принципи класифікації послуг за різними критеріями; закономірності територіальної організації сфери обслуговування; показники, які характеризують стан та рівень розвитку сфери послуг; характерні риси та тенденції розвитку світового ринку послуг; принципи та особливості маркетингу в сфері послуг.

вміти: аналізувати стан та тенденції розвитку світової торгівлі послугами; практично застосовувати отримані теоретичні знання щодо

організації обслуговування населення; збирати та аналізувати статистичну інформацію, використовувати порівняльно-географічний аналіз, методи картографування; визначати стан розвитку сфери послуг в країні, регіоні, місті на основі аналізу статистичних даних; використовувати теоретичні знання для розробки програм розвитку сфери.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та практичних занять (16 год.), організації самостійної роботи студентів (54 год.) на денному відділенні та лекцій (12 год.), практичних занять (6 год.), самостійної роботи студентів (72 год.) на заочному відділенні.

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Географія сфери обслуговування як розділ суспільної географії. Теоретичні основи географічного вивчення сфери послуг.

Тема 1. Роль сфери послуг в житті суспільства. Поняття сфери послуг.

Тема 2. Сутність поняття «послуга».

Тема 3. Класифікація послуг. Оцінка цінності та якості послуги.

Тема 4. Географія сфери обслуговування: об'єкт, предмет, завдання дослідження.

Тема 5. Методологічні та методичні підходи географічного дослідження сфери послуг.

Тема 6. Принципи територіальної організації сфери послуг. Теорія центральних місць.

Змістовний модуль 2. Стан національного та світового ринку послуг, міжнародної торігівлі послугами. Розвиток окремих видів сфери послуг в світі та Україні .

Тема 7. Загальні принципи функціонування ринку послуг. Поняття «ринок послуг».

Тема 8. Етапи життєвого циклу послуги на ринку. Маркетинг сфери послуг.

Тема 9. Сутність державного регулювання ринку послуг. Регулювання ринку послуг в Україні.

Тема 10. Стан розвитку ринку обслуговування в Україні. Особливості просторової організації ринку обслуговування.

Перелік рекомендованої літератури

1. Дудник І. М. Територіальна організація послуг: Курс лекцій. Полтава: ПІБ МНТУ, 2002. 98 с.
2. Географія світового господарства з основами економіки: навч. посібник / [за ред. Олійника Я. Б., Смирнова Г. Г.]. Київ: Знання, 2011. 637 с.
3. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
4. Румянцев А.П., Коваленко Ю.О. Світовий ринок послуг: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 456 с.
5. Світовий ринок товарів та послуг: навч.-метод. посібник / Л.Л. Носач [та ін.]. Харків : «Видавництво «Форт», 2014. 295 с.
6. Географія сфери обслуговування : методичні вказівки з навчальної дисципліни / Уклад. О. Г. Корнус. Суми : СумДПУ, 2012. 32 с.2 Додаткова.
7. Батура О.В., Новікова Л.Ф., Парена В.А. Проблеми розвитку сфери послуг в Україні: Монографія. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. 150с.
8. Куценко В. І. Сфера послуг: Навч. посібн. К.: Політвидав України, 1989.176 с.
9. Кудінова М. М. Менеджмент невиробничої сфери. Методичний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 93. с.
10. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) [Текст]: навч. посіб. 3- є вид., перероб. та доп. К. : Альтерпрес, 2006. 430 с.
11. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. К.: Знання, 2008. 661 с.
12. Шевчук Л.Т. Соціальна географія: навчальний посібник / Шевчук Л.Т. К.: Знання, 2007. 349 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, контрольна письмова робота, оцінювання виконання індивідуальних завдань, захист результатів практичних робіт, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання виконання практичних навичок та ін.

Форми і методи підсумкового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль										Сума балів	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2				Індивідуальне самостійне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	30	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

Самостійна робота студентів

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання, які вимагають від студента систематичної самостійної роботи.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Підсумковий письмовий контроль здійснюється в аудиторії, у разі відсутності або низького результату перескладається одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. У разі недотримання політики щодо дедлайнів та перескладання контрольні заходи вважаються не зданими.

Політика щодо академічної доброчесності: курс передбачає написання реферату, який буде перевірений на дотримання академічної доброчесності, що регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І.Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf

Політика щодо відвідування та запізень: відвідування лекцій – вільне, практичних занять – обов'язкове, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються.

Мобільні пристрої: допускається використання смартфона, планшету або іншого пристрою з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії: студент повинен дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу.